

Den foreslåede bestemmelse indeholder fælles materielle betingelser for tvangsendlæggelse og tvangstilbageholdelse, se § 6, stk. 3, og § 10, stk. 1.

Den grundlæggende betingelse er, at patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles med sindssygdøm. For så vidt angår sindssygdomsbegrebet og betegnelsen »tilstande, der ganske kan ligestilles hermed«, henvises til de almindelige bemærkninger under pkt. 3.2.1. Det skal fremhæves, at anvendelsesområdet for begrebet »tilstande, der ganske må ligestilles med sindssygdøm« må fastlægges under hensyn til de overvejende behandlingsmæssige formål, som denne lov forfølger, og således uafhængigt af forståelsen af lignende begreber i anden lovgivning. Beskrivelsen af den patientgruppe, der omfattes af § 5, bliver således ikke sammenfaldende med afgrænsningen af den personkreds, der i praksis henføres under straffelovens § 16, stk. 1, om tilstande, der må ligestilles med sindssygdøm.

Ud over tilstedeværelsen af sindssygdøm eller en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, kræves som betingelse for tvangsendlæggelse eller tvangstilbageholdelse opfyldelse af enten farlighedskriteriet eller behandlingskriteriet.

Farlighedsindikation kan foreligge enten som fare for personen selv, typisk i form af risiko for selvmord eller alvorlig selvlemlæstelse, eller som fare for andre. Der stilles krav om, at faren skal være nærliggende og væsentlig.

Farlighedsbegrebet omfatter en vis kvalificeret og aktuel fare for person, herunder også trusler om vold eller selvlemlæstelse, brandstiftelse og ligeartede farlige handlinger. En blót mulig og mere fjern og uvis risiko for, at faren vil manifestere sig, er ikke tilstrækkelig. Verbalé forulempelser, der ikke indeholder trusler om vold eller selvlemlæstelse, falder ligeledes uden for det foreslåede farlighedsbegreb.

Tvangsendlæggelse og tvangstilbageholdelse på *behandlingsindikation* kan kun finde sted, hvis udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring ellers vil blive væsentligt forringet. Det kan ikke kræves, at der skal være udsigt til en egentlig helbredelse af sindssygdommen som sådan således forstået, at patienten efter sygehusbehandling må forventes at blive varigt rask, men det skal være sandsynligt, at behandling vil medføre en væsentlig bedring eller dog forebygge en betydelig og akut forringelse af tilstanden. En mærkbar lindring vil også være tilstrækkeligt til, at kravene til behandlingsindikation kan anses for opfyldt. Der skal være rimelig grund til at antage, at patientens tilstand som følge af sygehusbehandling vil blive

så meget bedre, at behandlingen vil resultere i udskrivning.

Endelig stilles der krav om, at det skal være *uforsvarligt at undlade at frihedsberøve* den pågældende *med henblik på behandling*. Med denne betingelse fremhæves, at frihedsberøvelse efter denne lov sker med henblik på behandling.

I de tilfælde, hvor patienten er til fare for sig selv eller andre, må det anses for tilstrækkeligt til at opfylde den nævnte betingelse, at der ved behandling skønnes at være udsigt til at afhjælpe farligheden, selv om der ikke samtidig består en rimelig udsigt til at helbrede eller lindre selve den psykiske abnormtilstand.

De foreslåede bestemmelser om tvangsendlæggelse og tvangstilbageholdelse gælder også for umyndige personer – umyndiggjorte og mindreårige – i det omfang, de er omfattet af de opstillede kriterier. Hvis en mindreårig ikke er sindssyg eller i en hermed ligestillet tilstand, er det reglerne i myndighedsloven om forældremyndighed – og de begrænsninger i forældremyndigheden, som må antages at gælde ved mindreårige, der har opnået en vis alder og modenhed – der er bestemmende for retsstillingen vedrørende indlæggelse og ophold på psykiatrisk afdeling.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger under pkt. 3 og til betænkning nr. 1109/1987, side 46–52.

Til §§ 6–9

Bestemmelserne i lovforslagets §§ 6–9 regulerer fremgangsmåden ved tvangsendlæggelse.

De nærmeste, det vil navnlig sige ægtefælle, samlever, forældre, voksne børn og personer, der hører til husstanden, har pligt til at tilkalde læge, typisk en praktiserende læge eller en vagtlæge, hvis en person, der må antages at være sindssyg, ikke selv sørger for fornøden lægehjælp. Opfylder de nærmeste ikke denne pligt, eller har den syge ingen pårørende, påhviler det politiet at tilkalde en læge.

Hvis den tilkaldte læge efter at have undersøgt patienten finder, at indlæggelse er nødvendig, skal han i overensstemmelse med bestemmelsen i lovforslagets § 3 søge at opnå patientens samtykke til indlæggelse. Modsetter patienten sig indlæggelse, må patientens protest i almindelighed respekteres med den virkning, at indlæggelse undlades. Men hvis betingelserne for tvangsendlæggelse, jf. forslagens § 5, er til stede, skal tvangsendlæggelse ske. I så fald udfærdiger lægen en erklæring med angivelse af bl.a. den formodede diagnose, patientens